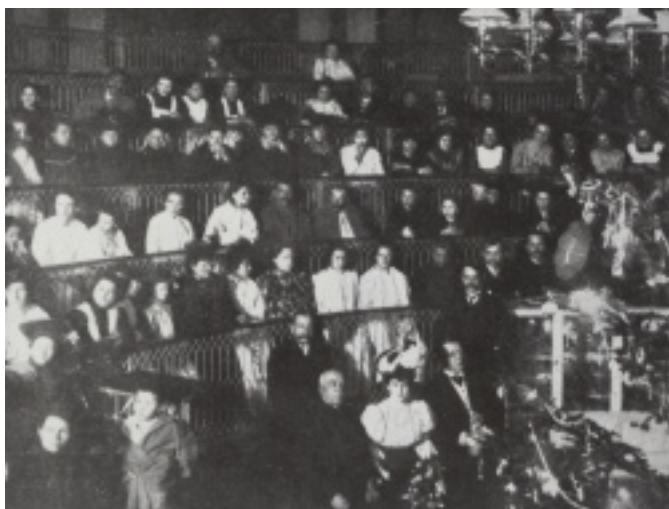

„Máte lehčí mozek a méně krvinek!“

Byly považovány za sufražetky a při jejich účasti na přednáškách mužská část dupala a pískala. Přesto se jim podařilo vzepřít tvrzení, že vzdělání ženám škodí. Do zlomového období, které zpřístupnilo ženám studium medicíny, se vrátí festival *První republika* pořádaný [1. lékařskou fakultou UK](#) 15. září na Vyšehradě.

Ideální žena manželka byla v 19. století především vlastenkou, vychovávající své děti, dodávající rodině společenskou vážnost, popřípadě vypomáhající muži v živnosti. Proto první tři „narušitelky“ zkosnatělých pravidel Rakouska-Uherska, které toužily více po knihách než po kuchyňské zástěře, odešly na počátku 70. let studovat do Švýcarska.

Šlo o tři mladé členky Amerického klubu českých dam (nejstarší ženská organizace na území habsburské monarchie, u jejíhož zrodu v roce 1865 stál mecenáš a filantrop Vojtěch Náprstek) – dvě studentky lékařství Annu Bayerovou a Bohuslavu Keckovou a studentku filozofie Julii Kurkovou, která však zemřela dříve, než stihla studium dokončit. První dvě jmenované sice za složitějších podmínek studium lékařství dokončily, ale protože Rakousko-Uhersko jejich diplomy neuznalo, vydaly se léčit nemocné do Bavorska či Bosny a Hercegoviny.

Vůbec poprvé zasedla žena do lavice naší lékařské fakulty v roce 1900. Nutno dodat, že v postavení hospitantky zde mohly ženy studovat už o čtyři roky dříve. Ovšem jejich účast na přednáškách byla podmíněna souhlasem vyučujícího a neměly žádný právní nárok skládat zkoušky.

První promovanou lékařkou na Univerzitě Karlově se 17. března 1902 stala Anna Honzáková. Dcera úspěšného lékaře se po ukončení studia na Minervě (první dívčí gymnázium založené v r. 1890 zásluhou Elišky Krásnohorské) v roce 1895 marně pokoušela dostat na Českou lékařskou fakultu v Praze. Protože postoj profesorského sboru na pražské Německé lékařské fakultě byl k dívkám vstřícnější, začala přednášky navštěvovat právě zde. Než z úst rektora Jana Ladislava Sýkory slyšela závěrečné: „Jste první žena doktor lékařství na naší staroslavné univerzitě,“ složila na výbornou tři náročné rigorózní zkoušky. Ty probíhaly za asistence široké veřejnosti, neboť Annina zkouška byla brána za atrakci.

Brzy po absolutoriu se mladá lékařka stala elévkou na pražské chirurgické klinice s evropským věhlasem, vedené profesorem Karlem Maydlem, který nad lékařkou držel ochrannou ruku. Po jeho náhlé smrti přišla o práci, a tak se roku 1905 rozhodla založit vlastní soukromou gynekologickou ordinaci v ulici Na Moráni. Traduje se, že jako se za první republiky chodilo do módního salonu k Podolské, chodilo se na gynekologii k Honzákové...

I když české fakulty začaly ženy přijímat, medičky nepřestávaly být vystavovány výpadům ze stran spolužáků a mnohých profesorů. Spolek mediků se tehdy nechal slyšet, že „žena má přece lehčí mozek a méně krvinek“, a mužská část posluchárny nezdědka při vstupu studentek do posluchárny začala dupat a pískat.

Počet vysokoškoláček po roce 1918 prudce stoupal.

Například během akademického roku 1929/1930 studovalo na české univerzitě více než devět set mediček. Přesto se tato skutečnost neprojevila při jejich uplatnění na akademických postech. Proto se řada absolventek rozhodla dát přednost sňatku z rozumu před kariérou. I tak to byly především mladé lékařky, které se v porovnání s akademičkami ostatních oborů lépe uplatnily v novém československém státě. A zatímco během hospodářské krize v letech 1929–1933 byly ženy pokládány za konkurenci v získávání pracovního uplatnění, posléze si společnost začala na ženy na místech dříve vyhrazených zásadně mužům přivykat.

Z dochovaných statistik vyplývá: do roku 1939 absolvovalo studium na UK okolo 1 200 lékařek; v letech 1909–1939 působilo na Lékařské fakultě UK z celkového počtu 1 126 asistentů 163 žen, tedy zhruba 14 procent. Akademický post byl pro lékařky vrcholem jejich odborného postupu; do roku 1936 se v českých zemích habilitovaly pouze dvě lékařky, obě v oboru dermatovenerologie: v roce 1932 Vlasta Říhová-Knappová, rok nato Olga Valentová-Denigerová.

K období první republiky se váže stejnojmenný festival, který pořádá 1. lékařská fakulta UK 15. září v rámci oslav 100. výročí založení republiky:

1. lékařská fakulta UK a Univerzita Karlova vás zvou na akci

festival PRVNÍ REPUBLIKA

NA DLAŠÍCH
STO LED
REPUBLIKI!

15. září 2018
od 10.00 do 22.00

Vyšehrad – Letní scéna, Královská
a knížecí akropole, Staré purkrabství

Vezměte děti, rodiče, prarodiče, kamarády, známé
i neznámé nebo třeba domácí mazlíčky a pomozte nám
uspořádat skvělou narozeninovou oslavu! V parku na
Vyšehradě na vás čeká spousta zábavy k oslavě 100. výročí
založení republiky.

VSTUP ZDARMA PRO VŠECHNY BEZ ROZDÍLU VĚKU
TĚŠÍME SE NA VÁS!

PROGRAM

staré automobily | polní nemocnice | legionáři | sokolové | spolek Vltavan | tanečníci | divadelníci a hudebníci
fotokoutek s dobovými rekvizitami | dílny pro nejmenší | stánky s občerstvením | pivní stezka | Zakázaný ovoce
The Tap Tap | Support Lesbiens | prvorepubliková tančírna | vědomostní soutěž | slosování o ceny

V bazilice svatého Petra a Pavla proběhne krátká modlitba za naši zemi.

Programem budou provázet kouzelník Mišuge – Michal Frídrieh a Veronika Poláčková.

Zdroj: věda.cz, Bc. Iva Ondrová: České lékařky v letech 1918–1938 (diplomová práce, Ústav historických věd Pardubice), Galerie NE: cesta pro devět set mediček

Text: Marcela Uhlíková

Foto: Archiv UK, 1. LF UK

Datum: 16. 7. 2018